Kaldıraçta Teminatı Aşan Zarar

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay 11. Hukuk Dairesi	20.03.2024	Onama

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2023/348	2024/2251	SPK Seri V No 125 Tebliğ 12/1-d, TBK 78, HMK 369-371

ÖZET

Kuyumcu yatırımcı 1:100 kaldıraçla 3.250 lot ons altın aldı; fiyat düşünce hesap -916.634 USD'ye indi. İstinaf, işlem anında teminatın yeterli olduğunu, zararın fiyat düşüşünden doğduğunu ve ödemelerin rızaen yapıldığını kabul edip iade davasını reddetti; Yargıtay onadı.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/kaldiracli-altin-islemi-teminati-asan-zarar-2024-2251/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

11. Hukuk Dairesi 2023/348 E. , 2024/2251 K.

"İçtihat Metni"

İNCELENEN KARARIN

MAHKEMESİ : İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2020/507 Esas, 2022/1439 Karar

TEMLİK ALAN DAVACILAR : 1....

2.... vekilleri Avukat ...

Avukat ...

HÜKÜM : Davanın reddi

İLK DERECE MAHKEMESİ : İstanbul 12. Asliye Ticaret Mahkemesi

SAYISI : 2017/692 E., 2019/1073 K.

Taraflar arasındaki tazminat davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davalı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvurunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi hükmü kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi Yargıtayca duruşma istemli olarak temlik alan davacılar vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildi. Duruşma için belirlenen 19.03.2024 günü hazır bulunan davacılar vekili Avukat ... ile davalı vekilleri Avukat ... ve Avukat ... dinlenildikten sonra duruşmalı işlerin yoğunluğu ve süre darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması ileriye bırakıldı. Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü.

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; taraflar arasında 02.05.2012 tarihli Kaldıraçlı İşlem Sözleşmesi imzalandığını, sözleşmenin özel şartlarının 12.3 maddesi uyarınca işlem yapılmak istenen varlık türü bazında gerekli olan toplam teminat tutarı için yeterli olmadığı durumda işlem yapılmasına izin verilmediği hususunun taraflar arasında tartışmasız olduğunu, kaldıraçlı işlemlerle ilgili yasal düzenlemelerin Kaldıraçlı Alım Satım Hizmetleri ve Bu İşlemleri Gerçekleştirebilecek Kurumlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ (27.08.2011, 28038-Seri:V, No:125) ile düzenlenmekteyken anılan tebliğin 11.07.2013 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan Tebliğ ile yürürlükten kaldırıldığını, eski Tebliğin 12/1-d hükmü ve yeni tebliğin 19/1-d hükmüne göre yatırımcının teminat tutarının üzerinde bir kayba uğratılamayacağının öngörüldüğünü, müvekkilinin 01.11.2013 tarihi itibarıyla -916.634,00 USD bakiyeye düşürüldüğünü, bunun beticesinde müvekkilinden haksız olarak 916.634,00 USD talep edildiğini, müvekkilinin zararının ihtara rağmen davalı tarafça giderilmediğini ileri sürerek 1.000,00 USD'nin davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiş, ıslahla 916.634,00 USD'nin tahsilini istemiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; taraflar arasında sözleşme imzalandığını, davacının büyük bir yatırımcı olduğunu, yüksek riskli işlemler yaptığını, davacının varlığını iddia ettiği zararların gerçekleşme tarihi 29.10.2013 olup, anılan tarihte konuya ilişkin işlemler bakımından Sermaye Piyasası Kurulunun (SPK) Seri: V, No: 125 sayılı Tebliğinin yürürlükte olduğunu, davacı tarafından bahsi geçen 3.250 lotluk XALUSD-A kontratları satın alınırken davacının teminat düzeyinin yeterli olduğunu, davacının hesabında eksi bakiye oluşmasında müvekkilinin herhangi bir kusuru bulunmadığını, davaya konu edilen bedel müşteri tarafından kendi iradesi ile ödenmiş olup, geri istenemeyeceğini savunarak davanın reddini etmiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile taraflar arasındaki kaldıraçlı işlem sözleşmesinin 02.05.2012 tarihli olduğu, işlemin yapıldığı 29.10.2013 tarihindeki kapama dikkate alındığında SPK'nun Seri V no:125 sayılı Tebliği hükümlerinin uygulanması gerektiği, davacının yapacağı işler dolayısıyla bulundurması gereken teminat miktarının sözleşmede belirlendiği ve teminat oranının sağlanamaması halinde davalı tarafın, davacının emirlerini kabul

etmemesi bakımından davalıya yükümlülük getirildiği, kaldıraçlı işlem piyasasında işlem gören davalının profesyonel sermaye piyasası ve yatırımları konusunda yapılması gereken altyapı yatırımlarının açıkça belirlenmiş olduğu ve yine tebliğin 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendindeki "yatırılan teminat tutarlarının üzerinde bir kayba uğratacak şekilde müşterilere işlem yaptırılmaması" şeklindeki açık hüküm dikkate alındığında davacının, teminatından daha yüksek bir zarara uğramaması yükümlülüğünün davalı üzerinde olduğu, bu tebliğden sonra 11.07.2013 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan tebliğin 19 uncu maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin, 125 sayılı Tebliğin 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendindeki emirden farklı bir emir içermediği, ihtilafları önlemek için daha açıklayıcı olarak yazılmış olduğu, davalının, davacının teminatından daha yüksek bir zarara uğramaması için gerekli tedbirleri alması gerektiği, buna dair yükümlülüğü bulunduğu ve teminattan yüksek bir zarar oluşmuş ise bunun davacıdan istenilemeyeceği, davalının, davacının teminatından daha fazla bir zarara uğramaması için 125 no.lu Tebliğin 12 nci maddesi uyarınca üzerine düşen otomatik kapama vs. gibi platform üzerinden denetimi sağlayacak altyapıyı oluşturmadığından, davacının teminatından daha yüksek oranda yatırdığı parasından ve davalının kendi inisiyatifi ile davacıya iade ettiği, iade sonrasında davacı mülkiyetine geçen ve bu nedenle de artık üzerinde davalının herhangi bir tasarruf yetkisi bulunmayan, tasarruf yetkisinin davacıya ait olduğu hesabındaki paralar üzerinden teminatı aşar şekilde yaptığı tahsilatların taraflar arasındaki sözleşme ve tebliğ hükümlerine aykırı olduğu, bu nedenle teminatı aşan kısmı oluşturan, davacının yatırdığı ve davalının davacıya iade ettiği, artık davacı mülkiyetinde olan komisyon iadesi toplamından 916.634,00 USD'yi davacı hesaplarından tahsilatının yerinde olmadığı, davacıya iade etmekte yükümlü olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. İstinaf Sebepleri

Davalı vekili istinaf dilekçesinde özetle; davacının zararının meydana gelmesinde müvekkilinin kusuru bulunmadığını, davacının elektronik işlem platformunun kendisine tanıdığı pozisyon kapama imkânını kullanmak veya teminat tamamlamak suretiyle zararını önleyebilecekken bu imkânları kullanmadığını, müvekkilinin ise davacı pozisyonlarını otomatik sistem aracılığı ile kapatarak üzerine düşeni yerine getirdiğini, kusursuzluğunu ispat ettiğini, müvekkiline kusursuz sorumluluk yüklenmesinin mümkün olmadığını, davacının gerçek bir zararı bulunmadığını, buna karşılık eksi bakiyenin ödenmesi müvekkilin fakirleşmesine sebep olacak olup müvekkilinin elde etmediği bir tutarı davacıya ödemek durumunda kalacağını, İlk Derece Mahkemesinin, bilirkişi raporunda bildirilen teknik görüş yerine hukuki görüşü esas aldığını, davacı tarafından ödenmeyen tutarlar ile müvekkili tarafından hâlihazırda iade edilmiş olan tutarların davacıya tekrar iade edilmesine karar verilemeyeceğini, davacıya iade edilmesine karar verilen ana para tutarına faiz işletilmesinin mümkün olmadığını ileri sürerek kararın kaldırılmasını talep etmiştir.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davacının altın ticareti ile uğraşan kuyumculuk mesleği ile iştigal eden nitelikli ve profesyonel bir yatırımcı olduğu, risk bildirim formu davacı tarafından imzalandığından oluşabilecek risklerden haberdar olduğu, taraflar arasındaki Kaldıraçlı Varlık Alım Satımına Aracılık Faaliyeti Özel Şartlar" 12.2 maddesindeki "...yatırımcı, teminat tamamlama çağrısına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde, işlemlerinin bir kısmı veya tamamının ters işlem ile tasfiye edilebileceğini kabul eder.."' hükmünün davacı tarafça kabul edildiği, davacının 29.10.2013 tarihinde, XAUUSD'de (ons altn), 04:00:49-04:23:03 arası zaman diliminde, 1:100 kaldıraç oranı ile 50'şer lotluk emirler şeklinde toplam 3.250 lot, 1.356,278 ortalama maliyet ile 440.790.319,45 USD alım yönünde uzun pozisyon açtığı, gerçekleşecek işlem büyüklüğüne göre yatırılması gereken teminat tutarının 4.407,903,19 USD olduğu ve işlemin olduğu esnada pozisyonlar nedeniyle oluşan kâr ile birlikte, davacının hesahında 4.407.903,19 USD'den fazla bakiye bulunduğu, yani hesapta yeterli teminat olduğu ve Tebliğin 12 nci maddesine aykırı olarak teminat tutarlarının üzerinde bir zarara uğratacak şekilde işlem yaptırılmadığı, davacının, uzun pozisyon açma işleminden dolayı teminatın riskli seviyeye düşmeye başlamasıyla davalı tarafça teminatın tamamlanmadığı, davacının teminat tamamlama veya pozisyon azaltma işlemlerinde bulunmayıp kendi üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmediği, bu nedenle davalının otomatik hesapları kapatma sisteminin devreye girdiği fakat buna rağmen davacı yatırımcının varlık alım ve akabinde yapılan satım işlemleri nedeniyle -916.634,00 USD zarara uğradığı ve teminatın eksi bakiye düştüğünün anlaşıldığı, yurt dışında oluşan altın fiyatlarının bir miktar düşmesi nedeniyle davacının yüksek fiyattan aldığı altının teminatın yetersiz bakiyeye düşmesi nedeniyle satılarak paraya çevrildiği, bu suretle davaya konu zararın oluştuğu, işlemler yapıldığı sırada eksik bakiye ile davacı zararına işlem yapılmasına izin verilmesinin söz konusu olmadığı, davalı tarafın pozisyonlarında zarara uğramasındaki etkenin altın fiyatının düşmesi olduğu konusunda taraflar arasında ihtilaf olmadığından altın fiyatının saatler içinde düşmesinde davalının kusurlu olduğu veya kusursuz olarak sorumlu tutulmasının mümkün görülmediği, davacı tarafından teminatın tamamlanması için 790.134,00 USD ödeme yapıldığı fakat 08.04.2014 tarihinde 240.134,00 USD olarak ödenen bedel davacıya iade edildiğinden davacı tarafça yapılan ödemenin sadece 550.000,00 USD olduğu ayrıca davacı yaptığı ödemeyi rızaen yaptığı için 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 78 inci madde hükmü uyarınca koşulları oluşmadığından geri isteyemeyecek olup SPK'nın 125 sayılı Tebliğinin bunun aksine hüküm içermediği, alım satıma aracılık hizmetleri sözleşmesinin 4.5 maddesinde "fiyat tespitinden veya alım satım kararlarından kaynaklanan kâr ve her türlü zarardan yatırımcı sorumludur" hükmü bulunmasına göre, İlk Derece Mahkemesinin kararının doğru görülmediği, 3.250 lotun alım emri tamamlandığında davacının 1.500.000,00 USD'nin üzerinde kârda olduğu, saatler içinde altın fiyatının düştüğü, elektronik platformdan verilen müşteri emirlerine aykırı hareket etme hakkı olmayan davalıya kusur yükletilemeyeceği, ödemelerin davacının hesabından kesinti suretiyle değil rızaen yapıldığı anlaşılmakla davacının ödediği miktardan daha fazla, davacının uğradığı toplam zararının davalıdan tahsiline karar verilmesinin doğru görülmediği gerekçesiyle davalı vekilinin istinaf başvurusunun kabulüne İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılmasına, davanın reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde temlik alan davacılar vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Temlik alan davacılar vekili temyiz dilekçesinde özetle; SPK tebliğleri ve taraflar arasındaki Kaldıraçlı Varlık Alım Satımına Aracılık Faaliyeti Özel Şartlar" 12.3 hükmünün davacının teminatı üzerinde işlem yaptırılarak teminatının üzerinde zarar ettirilemeyeceği yönünde olduğunu, davacının -916.634,00 USD zarar ettirildiğini, bu zararın davacıdan ayrıca tahsil edildiğini, davalının bu zararın oluştuğunu kabul ettiğini, 25.06.2018 tarihli dilekçesinde kendi bünyesindeki sistemi durduracak kapasiteye sahip olmadığını da ikrar ettiğini, davalının bu zararın her türlü oluşacağını ve bu konuda bir şey yapamayacağını kabul ettiğini, davacının 01.11.2013 tarihi itibarıyla -916.634,00 USD bakiyeye düşürüldüğünü, davacının hesabından 916.634,00 USD kesinti yapıldığını, bunun 366.633,35 USD'nin davalı tarafından spread iadesi olarak bila bedel hesaba iade edildiğini, davacının 550.000,00 USD'yi hesabına kendisinin çeşitli tarihlerde yatırdığının beyan edildiğini, 01.11.2013 tarihinde 200.000,00 USD, 08.11.2013 tarihinde 126.500,00 USD, 26.11.2013 tarihinde 100.000,00 USD, 17.12.2013 tarihinde 100.000,00 USD, 08.04.2014 tarihinde 340.134,00 USD, 08.04.2014 tarihinde 240.134,00 USD olmak üzere toplam 1.157.268,00 USD'nin davacının hesabına yatırıldığını, bundan sonra hesap bakiyesinin "0" olarak gözüktüğünü, davalının, davacının hesabına 366.633,35 USD'yi neden yatırdığının açıklanması gerektiğini, altın fiyatlarının düşmesinde davalının kusurunun bulunmamasının olayla ilgisi olmadığını, Bölge Adliye Mahkemesinin dosyadaki raporları görmezden geldiğini, kaldıraçlı işlemlerle ilgili yatırımcının teminatı üzerinde işlem yaptırılmaması ve zarar ettirilmemesi ilkesinin nazara alınmadığını ileri sürerek kararın bozulmasını istemiştir.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, davacının doğduğunu iddia ettiği zararından davalının sorumlu olup olmadığına ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 370 ve 371 inci maddeleri, SPK Seri: V, No: 125 sayılı Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri ve Bu İşlemleri Gerçekleştirebilecek Kurumlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ hükümleri

3. Değerlendirme

1.Bölge Adliye Mahkemelerinin nihai kararlarının bozulması 6100 sayılı Kanun'un 371 inci maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı hâlinde mümkündür.

2.Temyizen incelenen karar, tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, uyuşmazlığa uygulanması gereken hukuk kuralları ile hukuki ilişkinin nitelendirilmesine, dava

şartlarına, yargılama ve ispat kuralları ile kararda belirtilen gerekçelere göre usul ve kanuna uygun olup temlik alan davacılar vekilince temyiz dilekçesinde ileri sürülen nedenler kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının 6100 sayılı Kanun'un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca ONANMASINA,

Takdir olunan 17.100,00 TL duruşma vekalet ücretinin temlik alan davacılardan alınarak davalıya verilmesine,

Aşağıda yazılı temyiz giderinin temyiz eden temlik alan davacılara yükletilmesine,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

20.03.2024 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.